

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 vtrum in iuramento possit dispensari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Q V A E S T . I XXXIX.

modi intentio iuranti. Regulare siquidem ac naturale est, ut iurantes habeant animum iurandi. Et quoniam ex animo non se obligandi, non nisi indirecte, & occulite, sequitur intentio non iurandi: ideo ex animo non se obligandi non est interpretandum iuramentum, quod sit factum animo non iurandi. Quinimmo ex errore uidetur procedere animus iste non se obligandi, quia si putant posse se separare obligationem a iuramento.

¶ Et per hoc paret responsio ad obiectio-
nem pro contraria parte. Non enim qui cumque vult aliqd, vult omne necessario annexum sibi in-
cognitum, quod credit non esse annexum: immo, ex errore vult implieare contradictionem latenter apud eum.

¶ Super quest. octauage
simonis articulū
octauum.

q. 88. art. 1.

Articulū 8. eiusdem 89. quod maior sit obligatio iuramenti, quam uoti. Votum enim est simplex promisio: sed iuramentum supra promissionem adhibet diuinum testimonium. ergo maior est obligatio iuramenti, quam uoti.

¶ 2 Præt. Debilis solet perfor-
tius confirmari: sed uotum inter-
dum confirmatur iuramento, er-
go iuramentum est fortius, quam
uotum.

¶ 3 Præt. Obligatio uoti causatur ex animi deliberatione, ut supra dictum est: obligatio autem iuramenti causatur ex diuina ueritate, cuius testimonium inuocatur. Cū ergo ueritas Dei excedat deli-
berationem humanam, uidetur quod obligatio iuramenti sit for-
tior, quam obligatio uoti.

S E D C O N T R A. Per uotum obli-
gatur aliquis Deo, per iuramentū
aut obligatur aliquis interdū ho-
mini. magis autem obligatur ho-
mo Deo, quam homini. ergo maior
est obligatio uoti, quam iura-
menti.

R E S P O N S O. Dicendum, q[uod] utraq[ue]
obligatio, scilicet uoti, & iuramen-
ti, causatur ex aliquo diuino, aliter
tamen, & aliter. Nā obligatio
uoti causatur ex fidelitate, quam
Deo debemus, ut scilicet promissum
solamus. Obligatio autem iura-
menti causatur ex reuerentia quā
debemus ei, ex qua tenemur q[uod] ne
risicemus id, quod per nomen ei[us]
promittimus. Omnis autem infi-
delitas irreuerentiam continet, et
non conuertitur. Videtur eni[m]
infidelitas subiecti ad dominum
esse maxima irreuerentia: & ideo uotum ex ratione sua ma-
gis est obligatorium, quam iura-
mentum.

¶ 4 Præt. In uoto quilibet episco-
pus potest dispensare, exceptis quib[us]dam uotis, quia ioli Papa re-
feruntur, ut supra * habitum est.
ergo pari ratione in iuramento, si
est dispensabile, quilibet episco-
pus potest dispensare: quod tamē
uidetur esse contraria. non ergo
videtur quod in iuramentopoli-
k sit dispensari.

quia est Dei uicarius, & non est uicinus illius, super eum, ut posse illum cibis suis præsumi, non est proper defectum potestatis papæ, acumen, sed ex natura contractus iuramenti, & hominem. Quocirca celiace præsumi ita iuramenta subiectum Ecclesia potest, et cum iuramentum sit minus obligatorium, et min-
bitum est, conseq[ue]nter est, ut omnia iuramenta, quibus Papa, quia si efficiunt uota subiectum est, est posse ordinare in maius, concedere potest, similiiter uidetur reuerentia omni iuramento pe-
nata, et si Papa referatur iuramento de ipsa
ex hac radice Ecclesia dispensat iuramentopoli-
k præiudicium hominis, & audacia malorum docen-

ARTIC. VIII. ET IX.

¶ Super questionis octauage simonis articulū

I N articulū 9. eiusdem 89. quod maior sit obligatio iuramenti, quam uoti, & iuramentum, quod ad iuramentum, non conuenient in hoc, quod

A D P R I M U M ergo dicendi, quod uotum est promisio non quacumque, sed Deo, facta, cu[m] infidelem esse grauissimum est.

A D S E C U N D U M dicendi, quod iuramentum non adhibetur uoto quasi aliquid firmius, sed ut per duas res immobiles major fit mitas habetur.

A D T E R T I U M dicendi, quod deliberatio animi dat firmitatem uoto, quantum ex parte uouenti est. Habet tamen maiorem firmatis causam ex parte Dei, cui uotum offertur.

ARTICULVS IX.

¶ Votum aliquis possit in iuramen-
to dispensare.

A D N O N U M sic proceditur. **V**idetur, q[uod] nullus possit di-
spensare in iuramento. Sicut nu-
ritas requiritur ad iuramentum
assertorium, quod est de præter-
to, uel præsentis: ita ad iuramenti
promisorium, quod est de fu-
turo: sed nullus potest cum aliquo
dispensare quod de præsentibus,
uel preteritis iuret contra uerita-
tem. ergo etiam nullus potest de-
spensare, quod non faciat aliquis
esse uerum id, quod cum iurame-
to in futurum promisit.

¶ 2 Præt. Juramentum promisio-
rium inducit ad utilitatem eius,
i cui potest promisio: sed ille, ut vide-
tur, non potest relaxare, quia ei
contra reuerentiam diuinam, ce-
go multò minus per aliquem aliud
potest super hoc dispensari.

¶ 3 Præt. In uoto quilibet episco-
pus potest dispensare, exceptis quib[us]dam uotis, quia ioli Papa re-
feruntur, ut supra * habitum est.
ergo pari ratione in iuramento, si
est dispensabile, quilibet episco-
pus potest dispensare: quod tamē
uidetur esse contraria. non ergo
videtur quod in iuramentopoli-
k sit dispensari.

quia est Dei uicarius, & non est uicinus illius, super eum, ut posse illum cibis suis præsumi, non est proper defectum potestatis papæ, acumen, sed ex natura contractus iuramenti, & hominem. Quocirca celiace præsumi ita iuramenta subiectum Ecclesia potest, et cum iuramentum sit minus obligatorium, et min-
bitum est, conseq[ue]nter est, ut omnia iuramenta, quibus Papa, quia si efficiunt uota subiectum est, est posse ordinare in maius, concedere potest, similiiter uidetur reuerentia omni iuramento pe-
nata, et si Papa referatur iuramento de ipsa
ex hac radice Ecclesia dispensat iuramentopoli-
k præiudicium hominis, & audacia malorum docen-

In eodem articulo in repositione ad tertium nota quod duplice contingit sive in relaxationem iuramenti, sive in sollicitate, directe vel indirecte. Directe quidem fit duabus iuris, aut rationibus, quia scilicet iuramentum est potest, et iuramentum subiectum, ut patet in patre respectu filii, & iure respectu uxoris, & omnino respectu servit, & huiusmodi iure publici omnes, quia scilicet sive excepti facere, quam iure illi sunt, qui iurant, sive potest seruare, ut contingat in iuramentis coactis. Et utique via uitiae Ecclesiasticorum relaxatione iuramenti. Prima qui dem in distributione servit dispensatio & rem ecclesiastica, & officiorum ecclesiasticorum, sive quibus Papa habet plenitudinem potest in dispensando seu distribuendo. Et hoc modo relaxatio in posse iuramenta facta a beneficatis de rebus Ecclesiasticis, disponente Papa alterius de rebus illis. Et similiiter iuramenta confundens, aut suspiciens officios, aut gradibus ecclesiasticis, sive creditanter, ut plus fieri videntur, disponentur iuramenta Baccalaureorum in theologia, de non participiendo alibi magisterium: Omnium autem horum causarum, quia hec ita subsumunt inferioribus potestari, ut Papa sic magis potius super hoc dispensanda, distribuenda, committenda, inhibenda, communicanda, quam cumque inferior potestas tam permissus, quam collegialis, ut nulli iuriam faciat intendendo iure suo. Anno in ipso iuramento intelligitur tempus superioris? Exceptum, ut patet extra, de iure iuramento capitulo. Venientes. Secunda autem ut scilicet ex publico officio, utitur Ecclesia, quandoque quidem in poenam eius, cui iuramentum erat proutum, ut parte de relaxatione iuramenti exhibiti excommunicato. 15.

S E D C O N T R A est, quod uero si tum est maioris obligationis, quam iuramentum, ut supra dictum est: sed in uoto potest dispensari: ergo in iuramento.

R E S P O N S O. Dicendum, quod si cut supra dictum est, necessitas dispensationis tam in lege, quam in iure, est propter hoc quod id quod in se, uel uniuersaliter consideratur est utile, & honestum, secundum aliquem particularerem eventum potest esse in honestu, & nocium, quod non potest cedere, nec sub lege, nec sub iure. Quod autem aliud sit in honestu, uel nocium, repugnat his quae debent attendi in iuramento. Nam si sit in honestu, repugnat iustitia: si sit nocium, repugnat iudicio: & ideo pari ratione etiam in iuramento dispensari potest.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod dispensatio qua sit in iuramento, non te extendit ad hoc, & aliud contra iuramentum fiat. Hoc enim est impossibile, cu obseruatio iuramenti cadat sub pracepto diuino, quod est dispensabile: sed ad hoc se extendit dispensatio iuramenti, ut id quod sub iuramento cedebat, sub iuramento non cadat, quasi non existens debita materia iuramenti, sicut & de uoto supra dictum est. Materiam autem iuramenti assertori, quod est de praeterito, uel praesenti, in quandam necessitatem transi, & immutabilis facta est: & ideo dispensatio non referetur ad materiam, sed referetur ad ipsum actum iuramenti. Vnde talis dispensatio directe esset contra praecipuum diuinum: sed materia iuramenti promissori est aliud futurum quod variari potest, ita scilicet quod in aliquo eventu potest esse illicitum, & nocium, & per consequens non esse debita materia iuramenti: & ideo dispensatio potest in iuramento promissori, quia talis dispensatio respicit materiam iuramenti, & non contrariatur praecipuo diuino de iuramento observatione.

A D S E C U N D U M Dicendum, quod homo potest alteri promittere aliud sub iuramento dupliciter. Vno modo, quando promittit aliud pertinens ad utilitem ipsius, puta, si sub iuramento promittat se seruiturum ei, uel pecuniam daturum, & a tali promissione potest aboluere ille, cui promissio facta est. Intelligi ture nimis ei soluisse promissum, quando facit de eo secundum eius utilitatem. Alter modo,

promittit aliquis alteri, quod pertinet ad honorem Dei, uel utilitatem aliorum, puta, si aliquis sub iuramento promittat alium in intratum religionem, uel aliqd opere pietatis facturum: & tunc ille, cui promittitur, non potest absoluere promittentem, quia promissio non est facta ci principaliiter, sed Deo: nisi forte sit interposita conditione, ratione cuius possit. si illi uidebitur cui promittitur, uel aliquid aliud tale.

A D T E R T I U M dicendum, quod quandoque illud quod cadit sub iuramento promissorio, est manifeste repugnans iustitia, uel quia est peccatum, sicut cum aliquis iurat se facturum homicidium: uel quia est maioris boni impeditiu, sicut cum aliquis iurat fe non intratum religionem. Et tale iuramentum dispensatio non indigeret: sed in primo casu tenetur aliquis tale iuramentum non feruere: in secundo autem casu licitum est & seruare, & non seruare, ut supra dictum est. Quandoque uero aliud sub iuramento promittitur, de quo dubium est, utrum sit licitum uel illicitum, proficuum uel nocium aut simpliciter, aut in aliquo casu: & in hoc potest aliquis episcopus dispensare. Quandoque vero iuramento promittitur aliquid, quod est manifeste licitum, & utile. Et in tali iuramento non uideretur habere locum dispensatio, uel commutatio, nisi aliquid melius occurrat ad communem utilitatem faciendum: quod maxime uidetur pertinere ad potestatem Papae, qui habet curiam uniuersalis Ecclesie: uel etiam absoluta relaxatio, quod est ad Papam pertinet in omnibus generibus, quae ad dispensationem rerum Ecclesiasticarum pertinent, super quas habet plenitudinem potestatis. Sicut & ad unumquemque pertinet irritare iuramentum, quod a sibi subditis factum est, circa ea quae eius potestati subduntur: sicut pater potest irritare iuramentum pueri, & uir uxoris, ut dicitur Nu. 30. sicut & supra de uoto dictum est.

E.

ARTICULUS X.

Vtrum iuramentum impediatur per aliquam conditionem personae, uel temporis.

A D D E C I M U M sic proceditur. Videtur, quod iuramentum non impediatur per aliquam conditionem personae, uel temporis. Iuramentum enim ad confirmationem inducitur, ut patet per Apostolum ad Hebreos 6. sed cuiuslibet conuenit confirmare dictum suum, & quolibet tempore. ergo uideretur quod iuramentum non impediatur per aliquam con-

Secunda Secunda S. Thomæ.

FF 3

q. precede.
at. 9. & 9.

3. dist. 39. art. exp. lit.